

אלה מועדי ה' וזאת תורת השבת

גליון מורחב

בס"ד | משמרת למשמרתי ליראי ה' ולחושבי שמו | שביעי של פסח | עלון מס' 25

אז ישיר

"אמר אויב ארדוף אשיג..."

היה ראוי להיות תחילת השירה, ולמה לא נכתב, אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה!... הדבר הגדול ביותר בקריעת ים סוף שהפליא את ישראל היה מחשבת המצרים שהים נבקע לגמרי במקרה "ואין בכל המופתים כפלא הזה, וזה באמת שגעון להם..." היה זה בעיר המרפא קרניץ. בחודשי הקיץ היו נופשים במקום יהודים רבים וגדולי ישראל. באחת השנים נולד לבעל בית המלון בן זכר. בברית המילה השתתפו רבנים וצדיקים ששהו שם. בראשם הרה"ק רבי יצחק מטשחויב, בן זקוניו של ה"דברי חיים", אשר כוקן האדמו"רים נתכבד בסנדקאות. לאחר ברית המילה הסבו לסעודת מצוה, והרה"ק מטשחויב שישב במרכז חילק "לקח" מיני מזונות לכל הקהל. בין הקהל הגדול שהצטופף ונדחף לקבל את המזונות עמד גם אברך אחד שהושיט את ידו, אך הרה"ק מטשחויב לא נתן לו, כך עמד זמן והמשיך להדחיק ולהושיט את ידו, אך הרבי כמו מעלים עיניו ממנו ולא נתן לו את מבוקשו... היה הדבר לפלא בעיני הנוכחים, עד שאחד הצדיקים שישב בסמוך וראה זאת, העניק לו לאותו אברך 'לקח' משלו ופטרו לשלום.

לאחר מכן נשאל אותו צדיק לטעם הדבר, מפני מה הרבי מטשחויב לא נתן לאותו אברך. והשיב שהלה הושיט את ידו השמאלית, בעוד שיש לקבל השיריים ביד ימין. אם כן תמהו הנוכחים, מפני מה מר נתן לוי! השיבם הצדיק: "לפעמים יש בחינה שאפשר לעשות משמאל ימין!" את הסיפור הזה סיפר הגאון רבי חיים שאול קויפמן במעמד התכנסות חסידי צאנז באירופה³ ואמר הסבר נפלא: דברי אותו צדיק אינם סתומים. שכן כך פירש רש"י על הפסוק בשירת הים "ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב" - "ימינך שתי פעמים, כשישראל עושין את רצונו של מקום השמאל נעשית ימין". והענין בזה בפשטות הוא כדברי הכתוב במשלי "אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד".

הימין בדברי רש"י מרמז על העוסקים בתורה לשמה. ואילו השמאל מכוון על הצד הגשמי בעולם והוא עושר וכבוד. כאשר עושים רצונו של מקום, מהפכים הכל לימין, כי אז אין כלל שמאל, שכן כל העושר והכבוד מיועד אך ורק לעשות נחת רוח לבורא, ואז גם השמאל ימין הוא! (גליון צאנז סבת תשפ"א תקט"ז, המאמר מתוך "נר לשלחן שבת").

והגדת

המגיד ר' יענקל'ה גלינסקי זצ"ל | "וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים"⁴

בשעתו, כשבקש פרעה לאבד את ישראל, נאמר: "הבה נתחכמה לו"⁵ ואמרו בגמרא⁶ שבקש להתחכם למושיעם של ישראל, לקדוש ברוך הוא. ידע שמשפטיו במידה כנגד מידה⁷ ולפיכך גזר להטביע תינוקות ישראל ביאור, משום שכבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם⁸ - ולא הבין שהקדוש ברוך

הוא לא צריך להביא עליו מבול להטביעו, אלא הוא יכנס לים סוף מרצונו, ידהר לקראת אובדנו!

דוגמת מה שמספרים, שגביר אחד תמה באזני ה"חפץ חיים" זצ"ל: "אומרים שהקדוש ברוך הוא יכול לרושש ולהעשיר ברגע אחד. אצלי, איני רואה כיצד: יש לי אחוזות ונחלאות, יש לי בתי חרושת ומניות, יש לי השקעות בחוץ לארץ ופקדונות בבנקים. בשלבים, שלא נפתח פה חלילה, יתכן. אבל ברגע אחד, כיצד?" חייך ה"חפץ חיים": "טוען אתה שבלתי אפשרי ליטול ממך כל הונך ברגע אחד, ניהא. אבל אפשר ליטול אותך מהונך ברגע אחד" - והגביר החויר. זה, לא עלה בדעתו... פרעה טען שהקדוש ברוך הוא נשבע שלא יביא עוד מבול מים לעולם, ולכן מחוסן הוא מפני עונש במדיה כנגד מידה על הטבעת ילדי ישראל ביאור. ניהא, אבל אותך יכול להביא לתוך המים - על כך לא חשב...

אבל נשאלת השאלה: כיצד באמת נפתה להכנס בעינים פקוחות למלכות. הלא ראה שהים נחצה ל"ב גזרים, והמים חומה, והקרקע מוצקה, ומעליהם תקרת מים קפואים. וכי סבר שזה נעשה לכבודו, שנכנס קוממיות לקראת סופו!?

הרמב"ן⁹ ענה על כך: ה' השיב רוח קדים עזה כל הלילה, וסברו המצרים שהרוח העזה הפכה את הים לחרבה. "אף על פי שאין הרוח בוקעת הים לגזרים, לא שמו לבם גם לזאת, ובאו אחריהם מרוב תאותם להרע להם". מה נאמר כאן, מה ארע - שמעו סיפור ששמעתי בנובהרדוק:

היה שיכור, התמכר לטיפה המרה. התגולל בשכרותו והמיט חרפה על משפחתו. אי אפשר היה לגמלו. "תפסת מועט, תפסת", דרשו שיתחייב שלא ישתה לבדו. ראשית, זה יגביל את שתיתו, לא תמיד ימצא עם מי לשתות. ושנית, יהיה מי שיפקח עליו, יתמוך בו, וביאו לביתו לפני שיתמוטט ברחוב. תקף עליו הרצון לשתות, אבל זכר את הבטחתו. חיכה שיבוא אדם, יארח לחברה, ואיש לא בא. כולם עסוקים,

פרשת בשלה

⁸ בראשית ט, יא
⁹ שמות יד, כא

⁵ שמות א, י
⁶ סוטה יא ע"א
⁷ סוטה ח ע"ב

³ בעיר מנצ'סטר, מוצ"ש
תולדות תשס"ה
⁴ שמות יד, כג

¹ רמב"ן ט"ו ט'
²² רמב"ן י"ד ד'

אמונת חכמים

להאמין בכוחם של חכמי התורה. להשמע להוראתם ולעשות כעצתם!¹¹

וידבר יהוה אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל, וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים, לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים... ויעשו כן.¹²

נלמד מהפסוק: "ויעשו כן" וכתב רש"י: להגיד שבחן, ששמעו לקול משה ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו, אנו צריכים לברות, אלא אמרו: אין לנו אלא דברי בן עמרם! (מכילתא).

כבר הבאנו בעבר את פירושו של התפארת ישראל ש'אמונת חכמים' היא שאינו מאמין לכל דבר ששומע, שזוהי אמונת מדת 'פתי מאמין לכל דבר', אבל יאמין לחכמים בחכמת התורה אפילו אם לא ישיגם בשכלו [שאם מאמין לכל דבר ולכל אדם למה יקבל שכר על "אמונת חכמים"?!].

וזו הטעות הנפוצה בזמנינו, שישנן מצערי הצאן שמנסים "להבין" ו'לפרשן' את דעת התורה של זקני הדור, ועפ"י יכולת הבנתם "מחלקים ציונים" לגדולי ישראל, עד שעפ"י קובעים, רח"ל, אם מתאים להם להשמע לדעתם או לא. ושוכחים שעפ"י האמת המסורה לנו מדור לדור, זהו כל ענין "אמונת חכמים", לקבל דעתם בתמימות בדיוק כפי שאמרוהו, בלי הצורך להבין וכלי הצורך "לפרשן". כי כאשר מציינים רק מתוך ש'מבינים', זה כבר לא "אמונת חכמים".

הגרא"א דסלר זצ"ל, הרבה לדבר בפני עם ועדה על החיוב לקבוע בנפש את הקנין הזה של "אמונת חכמים". להאמין בשיפוטם של מנהיגי הדור, תוך שהוא מנסה בכל דרך שהיא להשריש בלבבות את היסוד הגדול הזה על פיו אין לזוז מ'דעת תורה', אותה מציגים גדולי התורה, והיא המיישרת את מסילות החיים בכל הליכותנו.

והיה אומר: גדולי דורנו אשר עסק חייהם להמשיך כתלמידים נאמנים בדרכי מחשבתם של חז"ל, זוכים לישרות במדה עצומה, עד שחוות דעתם אפילו בדברים שאין להם מקור מפורש, וגם סתם עצות במילי דעלמא ברורה ואמיתית. כאשר ישאל איש בדבר האלוקים, כמו שרואים בעינינו גם בדור הזה.

בדברי הספד שנשא הרב דסלר על החזון איש, ציטט את דברי המשנה (אבות פ"ו) "כל הלומד תורה לשמה נהנים ממנו עצה ותושיה" ושאל: לכאורה מהו סוד המהלך הזה שהלומד תורה לשמה עושה מוכשר להעניק עצות במילי דעלמא?

וביאר הרב דסלר: בכדי ליעץ עצה טובה וישרה, זקוקים לראיה בהירה ולמבט אמיתי, בלא הערפול של עולם השקר, לפיכך הלומד תורה לשמה, דהיינו ששואף להשיג רק את אור האמת, הוא המוכשר לראות את האמת בהירות, וליתן עצות ישרות ומועילות, זהו איפוא סוד כוחם של גדולי ישראל לקבוע "דעת תורה". דעת אמת בכל עניני החיים, גם אלו שאינם מפורשים ב"שולחן ערוך".

כשנשלח משה ע"י הקב"ה לגאול את ישראל ממצרים, נאמר בפסוק "ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי... ולכאורה צריך להבין: הלא הובטח כבר מפי הקב"ה, "ישמעו לקולך"? וביאר כ"ק האדמו"ר מספינקא (בספרו אמרי יוסף): הבטחת הקב"ה "ישמעו לקולך", היתה בנוגע לצייוי של "ואספת את זקני ישראל". זקני ישראל, בעלי הדעות, אמנם יאמינו למשה רבינו, אבל פשוטי העם, האם יאמינו? על כך נענה משה מפי הקב"ה שלצורך זה יעשה האותות

מלבדו. ישב, והמתין, וקצרה רוחו. אמר לנפשו: "הבטחתי שלא אשתה לבד, את הבטחתי אשמור. אבל כשיבוא החבר, שיהיה הכל מוכן ומזומן" - קם, והביא את הבקבוק לשולחן. וגם שתי כוסות הביא, והמתין, והחבר לא בא. קצרה רוחו, החליט לקצר עוד יותר את ההמתנה. לכשיבוא, שיוכלו להגיד מיד. מילא את שתי הכוסות על גדותן. הניחוח גרה לבתי נשוא. אבל איש כבוד הוא, הבטיח הבטחה. המתין בדריכות, העביר מבטו מהחלון לפתח, ואין איש. מה עושים? לשתות אינו יכול, ולהמנע אינו מסוגל!

לפתע אורו עיניו. נדרכו חושיו: זבוב טורדני זזום, הסתובב במעופו. נחת על שפת הכוס, שפשף רגליו. "לחיים", אמר לזבוב, והגיר את הכוס לגרונו. הזבוב נראה אדיש. לחש לו בחבה: "עד שאתה תתחיל לשתות, אגמור את הבקבוק"... בסופו של דבר, נאלץ לשתות גם את כוסו של הזבוב. אבל את תפקידו מילא, אורח לו לשתיה. האמנם סבר שעל כך התחייב, שזה נקרא שלא שמה לבדו? אין זו שאלה. הלא רצה לשתות, להט והשתוקק. מוכן היה אפוא להתלות בכל דבר. גם בזבוב. ומה רוצים מפרעה, שנתלה ברוח הקדים... (הגדה)

גרשון או נחשון?

רבי שלמה לווינסטיין שליט"א

אמרו חז"ל: "כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד לים תחילה וזה אומר אני יורד תחילה לים... קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה"¹⁰. בחול המועד פסח נכנס אברך

לבית הכנסת בין מנחה למערב. הגבאים הבחינו בו ומיד פנו אליו שידרוש דרשה קצרה לפני הציבור. "לא איש דברים אנוכי"... הפצירו בו, והעלוהו לבמה. והוא פתח ואמר כך:

רבתי! עוד כמה ימים יחול שביעי של פסח בואו נתבונן מה קרה שם בקריעת ים סוף. ז' כולם וודאי יודעים כמה נורא היה מצבם של עם ישראל באותה עת. מאות אלפי יהודים צועדים עם נשותיהם ועם ילדיהם הקטנים, מאחוריהם שועטים מלינוי פרשים מצריים, ולפניהם ים סוף. אין לאן לברוח! באותם רגעים נצרך מעשה של מסירות נפש שיציל את עם ישראל ויגרום לכך שהים יבקע. ללא מעשה של מסירות נפש - לא יכולים להינצל!

היה שם יהודי אחד - ממשך הדרשן - בשם גרשון בן עמינדב... כל הקהל מתחיל ללחוש 'נחשון בן עמינדב', אבל מידוענו הדרשן עושה עצמו כאינו שומע וממשיך לתאר את התלבטותיו

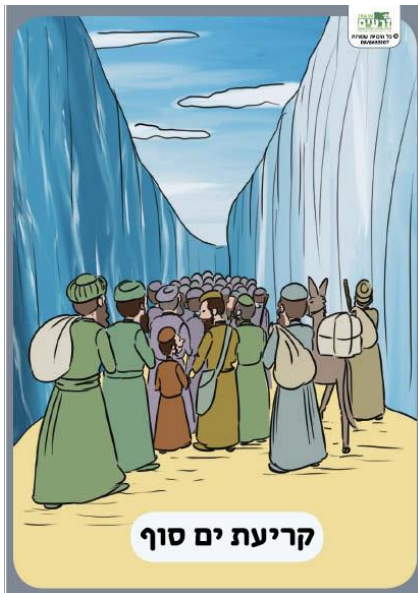
של גרשון בן עמינדב, מה עליו לעשות בעת הזאת: מצד אחד נצרך מעשה של מסירות נפש לקפוץ למים, מצד שני - מה יהיה על אשתו וילדיו הקטנים, מי ידאג להם אם ימות בטביעה? ואף על פי כן החליט גרשון בן עמינדב, יש למסור נפש בלי להתחשב בשום שיקולים!

בנתיים ניגשים לגבאי כמה מתפללים וזועמים והטיחו בו: "הרי היהודי אמר שאינו איש דברים, למה לחצת עליו לעלות לדבר?!..." "ובכן" - המשיך הדרשן - "היה ברור שללא מסירות נפש לא יזוז דבר. החליט איפה גרשון בן עמינדב שהוא קופץ לתוך המים.

אלא שלהפתעתו המרובה, את מי הוא פוגש שם? את נחשון בן עמינדב שהקדימו בכמה רגעים..." אם לא היה נחשון מקדים את גרשון - עד היום היה נקרא הנס על שם גרשון!... כך, מפסיד אדם זכות עולמית של קידוש השם בעקבות השתהות ותהיות - סיים הדרשן.

כשיש לך רעיון טוב - קפוף ובצע אותו מיד! (הר"ש לווינסטיין - הגדש"פ זורש

טוב, הובא באגודאק)

והמופתים לעיני העם, ודרך פשוטי העם להאמין כשרואים נס ומופת, ובסופו של דבר נאמר: "ויאמן העם וישמעו".

מוסיף האמרי יוסף דברים נוקבים: "מכאן תוכחת מגולה לאותם המאמינים שנמצאים גם בזמננו, שאינם רוצים להאמין לצדיק עד שיראה להם אותות ומופתים ואומרים לו: "נתנו לנו מופת"... ואם אינו משנה להם סדרי בראשית להראות להם אותות ומופתים, אין רצונם להאמין ולשמע בקולו".

פעם שמע רבינו הגרא"מ שך זצ"ל על עסקנים שביקשו לעשות פעולה מסוימת, הורה הרב שך להמנע מפעולה זו בנימוק: "כי אצל התפץ חיים ראינו שלא זו הדרך". נכנסו העסקנים לביתו של הרב שך כדי "להסביר" לו בטוב טעם ודעת את התועלת שבדבר.

אמר להם הרב שך את הדברים הבאים: "איני מתווכח עם הסברות שאתם אומרים. יתכן שאתם צודקים בסברות שלכם, ויש הגיון בדברכם. אבל את כלל ישראל לא מנהיגים בסברות, גם לא בסברות נכונות. את כלל ישראל מנהיגים רק עם מסורת. המסורת מהתפץ חיים בענין זה הוא, שאין זו הדרך הנכונה, וזה שקול כנגד כל הסברות שלכם"... [ואגב, נוסף בנימה אקטואלית: מעניין איך היה מגיב הרב שך כשהיה שומע אמירת מערכת המשפט ש"ישנה אי-סבירות קיצונית במה שבחרו את הימין והחרדים לשלטון, ועל כן יש לבטל מכל וכל בחירה זו"...] (איש לרעהו).

סיפורים על הגר"ק זצ"ל

אילו נתן לנו את התורה | מאת הר"ר אליעזר יטקובסקי שליט"א

הלב היהודי מתרגש ומתרחב עם התקרב חג הפסח, עקרות בית חרצות עובדות עד השעות הקטנות של הלילה, מקרצפות ומשפשות, מכבסות ומגהצות. אברכים שכל ימיהם שקועים בדף הגמרא, מוציאים את הראש החוצה לכמה רגעים, אצים רצים לקנות את כל הנדרש כדי לקיים את מצוות החג בהידור, מ'אשה במה משמחה', ועד קליות ואגוזים שיש לחלק לילדים כדי שישאלו את השאלות ולא יירדמו. אבל הלחץ הגדול מגיע בערב חג הפסח, צריכים להספיק להתפלל, לאכול ולשרוף את החמץ עד הזמן שקבוע חז"ל, ותוך כדי להספיק ולבצע קניות אחרונות, כיפות לילדים, ציצית חדשה לחג, להחליף את הנעליים שקצת לוחצות, וכמובן להסתפר לפני חצות.

רק בבית אחד בודד, שוררת שמחה עצומה בשעות הללו. פה אין לחץ, אין ריצת אמוק נגד מחוגי השעון. כאן מצטופף קהל גדול שבא לשמוח בשמחת התורה. זהו ביתו של מרן רשכבה"ג שר התורה והיראה, המסיים את כל מסכתות הש"ס בוז אחר זו, כמנהג ישראל שהבכורות מסיימים מסכת ופוטרים את עצמם מהחובה לצום בתענית בכורות. מי שהשתתפו במעמד המיוחד הזה יודעים לספר שזוהי הרגע הנפלא ביותר בשנה אצל מרן הגר"ח. השמחה העצומה שקרנה מפניו, הברכות שבירך ברוחב לב, האווירה המיוחדת במינה, יין הסיומים שממנו לגם ושאותו חילק לכל הנוכחים, כל אלו נצרכו באיתות של זהב בדברי הימים של מרן שר התורה, אשר הנהיג את הדור בקדושה ובטהרה.

"זכיתי להשתתף במעמדים אלו", מספר לנו הגאון רבי אליעזר יטקובסקי שליט"א, יו"ר 'אנחנו וצאצאינו' המחזיק בשלל תפקידים תורניים וציבוריים בו זמנית. "אתם יודעים מתי היה החיוך של מרן הגר"ח מתרחב, והשמחה שלו הגיעה ממש לשיאה?", הוא שואל אותנו... הוא מוטיב לה והוא מפרק לה: "אחרי שסיים את כל מסכתות הש"ס בבלי וירושלמי, כשהסתיים המחזור השנתי, ורבינו זצ"ל הצליח לפרוע את כל החובות שלו, הוא היה קם, ניגש אל הארון ומוציא מהמדף מלמעלה, שהיה מהמדפים של פסח, את מסכת 'ברכות', פותח אותה ומתחיל ללמוד 'מאימתי קורין את שמע בערבית'. "אחחחח... איזו מתיקות היתה מתפשטת על פניו ברגע הנפלא הזה. אפשר לדמוע בלי סוף רק מלהיזכר במתיקות הנפלאה הזאת. כיסופים עצומים שהיו לו אל התורה הקדושה. 'רוב האנשים כשעומדים באתגר, מרגישים

לקראת הסוף את הרצון העז להגיע כבר לסוף. אני עוד רגע מסיים את הש"ס, בוא נלחץ עוד קצת על הגו נגיע לסוף... אחרי שסיימת את כל הש"ס, להתחיל עכשיו עוד פעם??? כמובן, כל מי שמסיים את הש"ס לא יגיד שבוזה הוא מילא את חלקו ועכשיו הוא הולך לנח. כל אחד יתחיל את הש"ס מחד, זה ברור, אבל ההרגשה בלב, מה הוא מרגיש, עכשיו נכנסים לאתגר מחודש, שוב צריך ללמוד את כל הש"ס ובעוד כמה שנים בעזרת ה' נוכל לברך על המוגמר ולשמוח בסיום הבא.

"אבל אצל מרן זצ"ל, השמחה בהתחלה של הש"ס החדש היתה יותר גדולה מהשמחה על סיום המחזור הקודם. כי הוא התענג על עצם הלימוד והמחשבה שהוא עומד עכשיו ללמוד שוב ש"ס, העניקה לו שמחה ואושר אינסופי".

"ישנם סיפורים רבים שמספרים מפה לאוזן, אומר הרב יטקובסקי, "חלקם כבר מופיעים בכתובים, אודות השקיעות העצומה של מרן זצ"ל בתורה הקדושה. גם אנחנו נספר כאן כמה וכמה סיפורים כאלו, אבל אני חושב שאחד הסיפורים המיוחדים אירע אחרי שמרן זצ"ל לקח בשבץ מוחי לפני כ-21 שנה, ופונה לבית החולים כשהוא סובל משיתוק בחצי גוף. "היה זה בתקופת סוכות, וכשהגיע שמחת תורה, אמר מרן הגרא"ל שטיינמן, "ספר תורה שרוי בצער... הגר"ח קנייבסקי שוכב בבית החולים כשהוא סובל... חייבים ללכת לבקר אותו". "מרן הגרא"ל שכבר הגיע אז לגבורות, יצא משיבת גאון יעקב, וצעד ברחובות בני ברק עד שהגיע ל'מעניני הישועה', טיפס במדרגות והגיע למרן הגר"ח ששכב במיטה כשהוא סובל ייסורים ומצבו הרפואי כבי רע. "נכנס מרן הגרא"ל אל החדר ושאל את מרן הגר"ח "נו... מה המצב???" כשאדם שוכב בבית חולים ושאלים אותו מה המצב הוא אמר להשיב מה מצבו הרפואי, הרופאים מקווים לטוב, הרופאים אופטימיים פסימיים, כואב לי הגב, קשה לי להזיז את היד... "אבל מרן הגר"ח, כשהוא שומע כזאת שאלה: "מה המצב?", מה הוא עונה? "אני אוהב עכשיו בסנהדרין...".

"מעשה נוסף שנוגע גם הוא לימי ערב חג הפסח, היה כשזכה מרן זצ"ל והמשפחה שלו התרחבה, הילדים גדלו קצת ונהיה צפוף מאוד בבית שלו. באו הנהלת כולל חזון איש ואמרו למרן שהם מתכוונים להרחיב לו את הדירה, למרות שהוא לא ביקש. "אמר מרן שהוא לא מעוניין שירחיבו לו את הדירה, כי זה סתם יפריע לו ללמוד, וחבל לו על הזמן. "אמרו למרן שיכוונו את העבודות כך שלא יפריע לו. יעבדו רק אחרי שהוא יוצא מהבית לכולל ללמוד, יעצרו את העבודות בצהרים כשהוא חוזר הביתה, ומיד כשהוא יוצא שוב יעבדו עד שיחזור, וכך לא יפריעו לו בכלל. "אבל מרן התעקש: "אם תבנו לי עוד חדר, זה אומר שיהיה לי עוד חדר אחד שלם לבדוק בבדיקת חמץ... אין לי זמן לזה. אני מעדיף להישאר עם הדירה הקטנה יותר...".

"עוד סיפור הנוגע לחג הפסח אירע עם מרן הגר"י זילבשטיין שיבלחט"א, גיסו של מרן זצ"ל. הוא היה בא כל יום שיש ללמוד איתו, ובני הבית מספרים שמרן הגר"ח מאוד אהב את הלימוד הזה עם הגיס האהוב שלו, והלימוד היה בתדירות דאורייתא באופן שקשה לתאר. "לרב זילברשטיין כידוע תמיד יש שאלות מעניינות, עם כל מיני סיפורים, אבל האוקימתות תמיד מעניינות ומרן הגר"ח היה שומע את השאלות הללו ומשיב ואף מביא ראיות לדבריו, והשמחה היתה גדולה עד מאוד.

"פעם אחת הגיע הרב זילברשטיין עם שאלה מאוד מעניינת. יהודי אחד הפקיד אצל חברו סכום כסף גדול, כשומר חינוך הפטור מגניבה ואבידה, וחייב בפשיעה. "אותו יהודי אכן שמר על הכסף בשמירה מעולה, אבל כשהגיע ליל הסדר, הוא השאיר את דלת הבית כשאינה נעולה, כמנהג ישראל, שלילה זה הוא ליל שימורים ואין מתייראין בו משום דבר, כמו שכותב המשנה ברורה על דברי הרמ"א בסיומן ת"פ, וכפי שמובא כבר ב'מעשה רוקח' ובשאר פוסקים שבליילה הזה לא נועלים את הדלת. "אכן, אירע מקרה ובאותו הלילה פרצו גנבים לביתו של ה'שומר חינוך' וגנבו את הכסף. טוען השומר שהוא שמר כראוי

ואילו המפקיד טוען שאדם שאינו נועל את דלת הבית בעוד סכום כסף גדול הופקד בידו לשמירה, הוא פושע ועליו לשלם את הכסף...
"הוסיף הגר"י זילברשטיין וסיפר למרן הגר"ח שהוא שאל את השאלה הזאת לשווער הגדול שלהם, מרן הגר"י ש' אלישיב זצ"ל, והרב אלישיב אמר שאכן דיני שמירה גוברים על המנהג שלא לנעול את הדלת, וצודק המפקיד בטענתו שמדובר בפשיעה מצד השומר, ועליו לשלם את הכסף... 'נענה מרן הגר"ח ואמר לגיסו הרב זילברשטיין, שהסיפור הזה לא ייתכן שהיה, כי הרי ליל הסדר הוא ליל שימורים, ולא ייתכן שבביליה זה פרצו לביתו של יהודי וגנבו ממנו כסף. אם כתוב שזה ליל שימורים, אז זה ליל שימורים'."

לפני כמה שנים, צעדתי פעם ברחובה של עיר התורה והחסידות בני ברק, בצהרי ראש השנה, אחרי התפילה בדרך לסעודת יום טוב. והנה אני רואה דבר מאוד מוזר, ברחוב צועד יהודי חסידי, הוא נראה אמריקאי. הסקרנות שלי בערה בי... חסיד חוזר מהתפילה בראש השנה בשעת צהרים מוקדמת? הרי אצל החסידים מסיימים את התפילה רק בעוד כמה שעות. מעניין באיזו חסידות מסיימים מוקדם כל כך... 'החלטתי לשאול אותו... איחלתי לו שנה טובה וניגשתי ישר לעניין. איפה התפללת שסיימתם כל כך מוקדם???' "והוא השיב לי תשובה שהפתיעה אותי עוד יותר: "אני חוזר עכשיו מהתפילה בבית הכנסת לדרמן...". "עכשיו התמיהה גדלה שבעתיים. מה ליהודי חסידי ולתפילת ימים נוראים בבית הכנסת הליטאי המפורסם???"

"סיפר לי היהודי הזה, קוראים לו הרב פרנקל, והוא גר בלייקווד,

הוא סיפר לי סיפור מדהים, שכדאי מאוד לספר: "היה זה לפני 35 שנה", כך הוא מספר, "עברתי תאונת דרכים קשה מאוד בארה"ב, וצוותי ההצלה שהגיעו לזירה כבר אמרו נואש. הזמינו במיוחד מסוק שהטיס אותי במהירות לבית החולים, שם הצליחו הרופאים לייצב את מצבי, הצילו את חיי, אבל נשארתי משותק בגלל חוליה אחת שבורה בעמוד השדרה.

"לאחר שהתאוששתי, פניתי להיוועץ ברופאים, אודות ניתוח כלשהו שיאפשר לי לחזור ולתפקד... הייתי

מרותק לכסא גלגלים, אדם צעיר שכל עתידו לפניו. זה היה נורא ואיום. "כל המומחים ששאלתי אותם, אמרו לי בשום אופן לא לעשות ניתוח. זה רק יחריף את המצב ויטכן אותי עוד יותר. אבל רופא אחד, בכיר ובעל שם, טען בתוקף שאין לי מה להפסיד, אדרבה, אם אעשה ניתוח מסוים, יש סיכוי שאוכל לחזור לתפקד באופן חלקי ואולי אפילו באופן מלא. מי יודע... 'ביקשתי שיתנו לי זמן להתייעץ, באתי לארץ להתפלל על עצמי שאזכה לרפואה שלמה, והחלטתי לפנות למרן הגר"ח ולשאול בעצתו אם לעשות את הניתוח או לא. 'מרן שמע את הסיפור. אמרתי לי שאני מרותק לכסא גלגלים, אני סובל סבל רב, וכל הרופאים אומרים שלא כדאי לעשות ניתוח וזה מסוכן, רק רופא אחד אומר לנתח והוא תולה תקוות שאוכל להשתקם..."

"מרן שאל אותי שאלה אחת: "אתה יכול לעשות 'כורעים' בראש השנה ויום כיפור? אתה יכול להשתחוות לבורא כל עולמים???"
"צחקתי צחוק מריר", מספר אותו יהודי, "איך אני יכול לעשות 'כורעים'???" אפילו לעמוד בשמונה עשרה אני לא יכול. אני מרותק לכסא גלגלים!!!". "אמר לי מרן "אם ככה, תעשה את הניתוח, שתוכל לעשות 'כורעים'..."

"עשיתי את הניתוח", הוא מספר, "ונגד כל התחזיות של שמונת הרופאים הפסימיים, השתקמתי באופן מלא, עם תוצאות טובות יותר מאלו שצפה הרופא היחיד שכן המליץ על הניתוח... 'מאז', משלים הרב פרנקל את הסיפור, "בכל שנה אני בא במיוחד מאמריקה לבית

הכנסת לדרמן, להראות לרבי חיים קנייבסקי שאני מסוגל לעשות 'כורעים'...".

"אספר עוד סיפור אחד נפלא על השקיעות הנוראה של מרן זצ"ל בלימוד התורה הקדושה שהיתה לא רק משוש חייו, אלא כל חייו ולא היה לו שום דבר חוץ מהתורה הקדושה. נכנסתי פעם עם הנגיד הנכבד הר"ר רובי שראן, יהודי אוהב תורה וגומל חסידים בהיקפים שקשה לתאר. הוא מאוד התמסר למרן זצ"ל ולבית שלו, והשתדל להוויל מהונו כדי ליהנות את מרן, בבחינת 'חכם לב ייקח מצוות'. "בין היתר הוא מימן את רכישת המכונית של מרן זצ"ל, הוא קנה למרן זצ"ל ספר תורה קטן ששימש את המניין בבית, הוא קנה למרן גם ספרי נביאים וכתובים על קלף, לקריאת ההפטרות והמגילות, הוא מימן את ההוצאה של התלמוד ירושלמי עם הביאור של מרן ועוד ועוד.

"זה היה לפני שנה, ומרן כבר לא הרגיש טוב, הוא היה מאוד חלש והיו זמנים שהגוף שלו פשוט היה קורס ולא יכול היה לעמוד בעומס העצום שהיה על כתפי מרן, הן ה'חובות' שלו, והן צרכי הציבור והשאלות שבאו אליו מכל רחבי העולם. נכנס רובי שראן עם חלק מהמשפחה שלו, והיה שם גם צלם שהתבקש להסריט את המעמד. אבל מרן היה פשוט באפיסת כוחות. דיברו אליו והוא לא שמע מה אומרים לו. אבל נמצא כאן הנגיד שתורם כל מה שצריך לבית מרן בעין יפה ובלב רחב, מה עושים???" אמרו למרן בקול גדול שרובי שראן נמצא כאן, הוא רוצה ברכה. אבל מרן לא שמע. "הוא ממך את הוצאת הירושלמי", אמרו בקול, אבל מרן לא שמע. "הוא קנה את הרכבי!",

"הוא קנה את הספר תורה..."; "הוא הביא את הנביאים וכתובים", "הוא תרם בשבוע שעבר קמחא דפסחא ל-28 אלף אברכים!!!". אבל מרן אינו שומע... "כבר התחלנו להסתובב ולצאת, ופתאום מתחיל רובי שראן לצעוק לצלם: 'תצלם, תצלם!!!'."

רואים את מרן יושב עם עיניים פקוחות ולומד את ה'חובות' שלו, במיקוד מלא, כאילו לא היה שקוע בשינה רק לפני חצי דקה. "הנגיד עצמו הסביר את אשר ראו עיניו", הרב מותש, כל מה שלא נוגע ללמוד

תורה רחוק עכשיו ממנו, הוא לא מסוגל לשמוע בכלל, אבל לתורה יש לו כח, גם כשהוא נמצא בכזאת אפיסת כוחות. זה משהו שחייבים לצלם ולתעד... למען ידע דור אחרון מי הוא מרן שר התורה, ועד כמה השקיעות שלו בתורה גדולה ועצומה, שום דבר לא יותר חשוב לו מהתורה הקדושה. (נכתב ע"י ר' לייזר רוט ב'דרשו' בשם ר"א יטקובסקי שליט"א).

הלכה שבועית

שירת הים בחצות הלילה

מנהג בכמה קהלות להתכנס בבית המדרש כחצות הלילה לומר השירה פסוק בפסוק, ויש נוהגין לומר כל השירה בריקודין. (נטעי גבריאל פרק טו).

מנהג הגר"א לומר את שירת הים בשחרית של שביעי של פסח פסוק אחר פסוק, החזן והקהל יחד. (המכלול)

בליל שביעי של פסח נהגו בצפת בתקופת האר"י לומר את שירת הים באשמורת הבוקר, כסיום לסדר הלימוד שהונהג בלילה זה.

כיום נוהגים בחלק מהקהילות להתכנס בבתי המדרש ולומר את שירת הים ביחד בחצות הלילה או מעט לפני כן. קהילות אחרות לא נהגו בכך.

בתבלים ההרריים של לוב היה נוהג להתכנס כל הקהל, כולל התינוקות, ליד בית הכנסת כדי לומר את השירה, וכן נהוג היום במושבים עזוה ושלווה של יוצאי חבל ההר בלוב. יהודי תוניסיה נהגו להתפלל שחרית ומוסף על שפת הים, ובחזרה לבית הכנסת לקיים תהלוכה שבה שניים מהקהל מתחפשים למשה ואהרן, ובדרך שרים את שירת הים ופזמונים שונים. (המכלול)

א גוטן יום טוב